

Szerkesztőség és
kiadóhivatal
Bem-utca 161. sz. alatt,
I-ső körben van, hova a lap
ugy szellemi, mint anyagi ré-
szét illető minden közlemény
intézendő.

BÁCSKAI ELLENŐR.

Társadalmi, közmvelődési, szépirodalmi és közgazdasági közlöny.

Előfizetési díj:
Helyben házhoz hordva és
vidékre postán küldve
Égész évre . . . 12 korona
Félévre . . . 6 korona
Negyedévre . . . 3 korona
Egyes szám ára 20 fillér.

Megjelenik hetenként kétszer:
minden vasárnap és csütörtökön.

Csak bérmentes levelek fogadtnak el: kéziratok nem adatnak vissza.

Háromhasábos nyilttér sora:
40 fillér.

Hands off!

A parlamenti látványos szindarabok dorgában — sajna! — úgy el vagyunk kényeztetve, hogy azok hivatásos vagy hivatlan rendezőtől már mi sem képes bennünket meglepni. Láttuk, mint idézték elő a legzüllöttebb politikai és gazdasági viszonyokat a hazafiasság nevében azok az urak, kik a maguk számára szabadalmaztatták a hazafiasságot. Láttuk, mint fizettették meg kétes népszerűségüket ama berzenkedő hősök a nép drága idejével és pénzével, mint akadályozták meg könnyelmű, vad üzelmeikkel ama törvényjavaslatok tárgyalását, melyek a nép legéletbevágóbb érdekeit érintették.

Lehet parlament megvetendőbb jelenetek színhelye, mint aminőket az áldatlan obstrukció idézett elő? És mindezzel csak a kormánynak és többségnek legmesszebb menő rendületlen törvénytisztelete állt szemben, a nép és képviselői alkotmányos jogainak ama tisztelete, melylyel a szabadalmazott hazafiak a legvégsőig visszaéltek.

És azt hittük, hogy a politikai arénában már mi sem lephet meg, a lelki egyensúlyból már mi sem hozhat ki bennünket! Ekkor az urak, kiknek eleme a chaos, a vad, romboló vihar, erősebb izgató szerekhez nyulnak és oda merészkednek föl, ami a nemzetnek legszentebb. A szent korona viselőjéhez.

A nép az utolsó évek folyamán megtanulta, hogy ne vegye komolyan azokat

A „BÁCSKAI ELLENŐR” TÁRCÁJA.

Főgimnáziumunk Értesítője.

Mindig nagy érdeklődéssel szoktuk átlapozni városunk legelső s legnagyobb kulturintézetének Értesítőjét. A hatalmas és tartalmas kötet mindenkor komoly és messze kiható munkálkodásnak szokott tanubizonyosága lenni. Így van ez a jelen alkalommal is.

Kosztolányi Árpád, a főgimnázium igazgatója, 229 oldalas Értesítőben számol be az intézet 1903-04. tanévi működéséről. Loósz István tanár tanulmánya vezeti be a kötetet: *Deák Ferenc emlékezete*. Igaz, hogy a tudós szerző már régebben bemutatatta dolgozatát az ifjuságnak és a közönségnek a Deák-ünnepség alkalmával, még is szívesen vesszük annak közlését, mert Deák Ferenc eszméinek minél szélesebb körben való elterjedését célozza.

Az Értesítő további fejezetei az intézet beléletéről adnak hü képet. 28 tanár működött az intézetnél, kik közül csupán ketten nem szerezték meg a tanári képesítést így tekintetben semmi kívánni valónk nem lehet. — Igazán csak akkor tudjuk méltányolni a tanári kar munkáját, ha a tanulók

az urakat, kik őt minden áron meg akarják menteni, és tudjuk, hogy a hold jószágos nyájasságával tovább is reánk árasztja sugarait, ha néhány házörzönk felküldi is hozzá tagolatlan hangját. De azért mégis egy erélyes »hands off!«-ot kell odakiáltanunk az uraknak.

Büntetlenül engedték, hogy drága időnket elfecséreljétek; elnézők voltunk, midőn alkotmányunkat fejtetőre akartátok állítani; lemondással türtük, midőn egész gazdasági életünket megakasztottátok. De jószágos, öreg királyunk személyéhez, a néphez való szeretet és törvénytisztelet dicsőséges mintaképehez nyulni ne merészkedjék senki, aki a legmegvetésre méltóbb embernek tartatni nem akar.

»El a kézzel!« Válgálatok büntetlenül zsebeinkben, ürítsétek ki azokat, ha akarjátok, mint már tettétek is. De szívünket, a legszentebb érzelmeket, melyek sziveinket, lelkeinket betöltik, a királyok legjobbikához való határtalan gyermeki szeretetet és ragaszkodást ne érintsék.

A képviselőházban most folyó vitával szemben ily hang mennydörög végig az országon. És azok, kik abban keresik szegényes babérait, hogy meg akarják szentségteleníteni azokat a babérokat, melyek királyunkat ékesítik, szivleljék meg ezt az intőszót úgy a saját, mint a parlament erkölcsi jóhírének érdekében és az ország érdekében is, ha még képesek az e magasztos érdekek iránti becsületes érelemre. Nem vesszük észre Olay, Hock urak et tutti quanti, hogy a saját

számát szigoruan tekintetbe vesszük. 614 tanuló iratott be s 530 tett vizsgálatot. Az elmaradt tanulók legnagyobb része (86-ból 25) az első 2 osztályra esik. S itt egy sajnálatos eseményt kell bevallanunk. Évrol-évre nagyobb számmal járnak a gimnáziumba olyan tanulók, kiknek elemi iskolai képzettségük a lehető leghézagosabb. Az a meglepő eredmény, hogy az elemi iskolát kitünően jelesen, vagy jól végzett 91 tanuló közül a gimnázium I. osztályában az első félév végén 49 tanuló, vagyis 53. 85% bukott el: azt bizonyítja, hogy nem természetes az átmenet egyik intézetből a másikba egyrészt; másrészt pedig a vak szülői szeretet utat nyit a gimnázium felé oly tehetségtelen gyermekeknek is, kik tudományos pályán egyáltalán semmi előrehaladást se remélhetnek.

Hogy Szabadkán a polgári fiúiskola még mindig olyan mostoha gyermek számba jön, az hamis előítéletből magyarázható meg csupán. Szakítani kell avval a téves felfogással, hogy mindennemű előnyben a főgimnáziumot kell részesíteni, mert főgimnáziumunk jelen berendezése biztosítja annak eredményes működését; de nem így vagyunk a polgári iskolákkal. Se megfelelő tágas és egészséges helyiségekkel, de felszerelésekkel nem dicse-

pártjuk megfontoltabb elemei a szabadságolás védő leple alatt diszkréten visszavonulnak; nem félnek a saját dicsőségüktől, melyet a korona megszólásától várnak?

Az egész ország tekintete ismét gróf *Tisza István* miniszterelnökhöz fordul. Az ő harcban való férfias állhatatosságának őszinte bámulata van e tekintetben; ama férfias állhatatosságnak, mely nem engedi, hogy, mint komoly államférfi és igazi hazafi oly kétes fegyvereket használjon, mint ellenfelei. abban a harcban, melyet nevetséges ellenfelei oly tere vonszoltak, hova őket a miniszterelnök, mint becsületes, komoly hazafi nem követheti; az ország tekintetéből továbbá az a remény sugárzik ki, hogy gróf *Tisza István* erélyes és hathatós alakban egy el nem ferdíthető, igen komoly privátissimumot fog tartani e szomorú hősöknek, a király személyének érinthetlenségéről és szentségéről.

Tehát uraim: hands off!

Közigazgatási bizottsági ülés.

(Julius 11-én).

Schmausz Endre főispán elnöklete alatt a közigazgatási bizottság hétfőn d. u. 3 órakor rendes havi ülést tartott, melyen a nagy hőség dacára — egy-két bizottsági tagot kivéve — a bizottsági tagok majdnem teljes számban megjelentek és pedig jelen voltak: dr. Biró Károly polgármester, Vojnibh Máté helyt. polgármester, dr. Jóó Aurel helyt.

kedhetnek ezek, pedig feladatuk: művelt iparos és kereskedő-osztály nevelése — bizony elég fontosnak mondható.

Ki kell emelni tehát a polgári iskolát a homályból, meg kell ismertetni a szülőket annak igazi céljaival s akkor egészségesebb lesz a helyzet a gimnáziumban is, ahol a tanulók rendkívüli nagy száma az ellenőrzést s a tanulásban való lelkiismeretes előrehaladást valóban nehézzé teszi.

Szabadka városa — mint az Értesítőből látjuk — a személyi illetékeken kívül csupán 4000 kor. felszerelési általányban részesíti az intézetet. Ez elég takarékos gazdálkodásra vall, de ha meggondoljuk, hogy a természettani, földrajzi, szabadkézi és mértani rajzi, numirmatikai és régiségtaai, filológiai, esztetikai és rajzszerterek illetve muzeumok a tanév folyamán egyáltalán semmi felszerelést sem kaptak s tanulmányi kirándulásról is csak 2 ízben találunk említést: akkor semmiképen se tudjuk e 4000 koronát elégségesnek tartani. De megerősíti e véleményünket magának az igazgatóságnak nyilatkozata is, amely sajnálatos nyilatkozik, a szerterek csekély mértékben való gyarapodásáról.

Nevezetes fejezet az Értesítőben a *fegyelméről* szóló rész. Itt még mindig a régi

főjegyző, Szalay Mátás főkapitány, dr. Bölcs József kultur tanácsnok, Antunovich Andor pénzügyi tanácsnok, Hegedüs János adóügyi tanácsnok, dr. Dembitz Lajos tiszti főgyógyász, dr. Kertész Sándor tiszti főorvos, ifj. Frankl István városi főmérnök, Popp György kir. pénzügyigazgató, Gräff Nikász kir. tanfelügyelő, Sztankovits György kir. főmérnök, dr. Papp Sándor kir. alügyész, Regényi Lajos közgazdasági előadó, Éberhard József állami állatorvos, továbbá: dr. Antunovich József, dr. Békeffy Gyula, Gyelmis Gerő, dr. Janiga János, dr. Kertész Ignác Mamuzsich Félix és dr. Purgly Sándor bizottsági tagok.

Először is felolvastattott a polgármesteri jelentés a múlt hóról, mely semmi nevezetesebb dolgot nem tartalmaz. Tudomásul vétetett.

Olvastattott a m. kir. belügyminiszternek a leirata, melyben Birkáss Kálmán, Tary Sándor és Szigetny Kálmán állami anyakönyvi tisztviselők ellen hanyagság címén elrendeli a fegyelmi eljárást. — A közigazgatási bizottság a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálat megejtésével Berzeviczy Gyula állami anyakönyvi felügyelőt, akadályoztatása esetén dr. Biró Károly polgármestert bizza meg.

Dr. Joo Aurel helyt. főjegyző jelenti, hogy Mamuzsich Lázár volt polgármestert, az ellene utadó miatt a belügyminiszter által elrendelt vizsgálati ügyben dr. Biró Károly polgármester több ízben magaelő idézte, de Mamuzsich Lázár nem jelent meg. — Felhívatik, hogy mielőbb jelentkezzenek mert különben meghallgatása nélkül fog a társulat hozatni.

Vojnich Máté helyt. polgármester az árvaszerző ügyekről és a kivételes nősülési engedélyek megadásáról tett jelentést, mely tudomásul vétetett.

Dr. Kertész Sándor tisztifőorvos jelentése szerint a lefolyt június hónapban a közegészségi állapot kedvező volt, a kórmozgalom a gyomor és bél hurutos bántalmakban nyilvánult; a ragályos betegségek közül a

szabadkai viszonyokat látjuk meg-megismétlődni: »korcsmalátogatás és kártyázás!« A fegyelmi esetek nagy száma — írja az igazgató — arra vezethető vissza, hogy a szülői házak nagyobb része *vagy épen nem, vagy csak igen lanyhán támogatja az iskolát* nevelő munkásságában... A fegyelmi esetek tetemes száma vidéki, vagy olyan helybeli tanulóknál fordult elő, kiknek szülei állandóan, vagy az év nagyobb részében a városon kívül tanyán laknak.

A tanítási eredmény határozottan szebb az előző évi eredményénél. Felsőbb osztályba léphet a tanulók 75.47%-a, javító vizsgálatot tehet 12.27%, osztályismétlésre utasított 12.26%. Megjegyzendő, hogy a vallás és közokt. ministerium követelte országos átlagot még nem érték el, de alapos a remény, hogy a tanári testület egységes munkássága a közel jövőben ezt is megvalósítja.

Az érettségi vizsgálatok átlagos eredménye jó, de a részletekben lehet kívánni valónk. 40 tanuló közül csak 3 érett jelesen s ezzel szemben a jól és egyszerűen érettek száma 17-17.

Néhány dicséretes ujtásról is tesz említést az *Értesítő*: úgy a tanári eskü felujtásáról s az *Értesítő* nyomdai költségeire fizetendő illetékről. Mindkét intézkedés csak gimnáziumunkban volt új s behozatalukról csak elismeréssel szólhatunk.

Rendkívüli tantárgyak az ének, gyorsírás

kanyaró esetei jelentkeztek. Járvány nem volt. — A pallosi fürdőben június hónapban 75 férfi, 105 nő, 36 fiu és 60 leánygyermek fürdő vendég volt. Egy villában vidékről érkezett családban három gyermek a skarlach tünetei konstataitván, megérkezésük napján mindhárom kórházba szállított, a lakás pedig kén elégetése által fertőtlenített. Miért is feltétlenül szükségesnek tartja, hogy a fürdőbe, vagy a villákba letelepedő vendégek családjai, mielőtt a fürdőbe bebocsájtatnának azonnal szorgos egészségügyi vizsgálat alá vésessenek. — Meghalt június hónapban 120 férfi, 100 nő, összesen 220. Élve született 158 fiu, 114 nő, összesen 272 egyén. A népességmozgalomban tehát 52 egyénnel szaporulat van. — A »Mária Valéria« kórházban június 1-én ápolás alatt állott 288 beteg és pedig 155 férfi és 133 nő, a hó folyamán fölvetett 266 beteg és pedig 160 férfi és 106 nő, ezek közül elbocsájtott gyógyultan 182, javultan 113, gyógyulatlan 14, meghalt 20, június hó végén gyógykezelés alatt maradt 225 beteg és pedig 116 férfi és 109 nő. — A városi szegényházban június 1-én ápolás alatt volt 131 egyén, fölvetett a hó folyamán 12 egyén, elbocsájtott 13, meghalt 2, maradt június hó végén 128 egyén, akik közül gyógykezelésben részesített hat egyén. A kiszolgált ételek minősége és mennyiségileg teljesen kielégítő volt. — A szabadkai m. kir. állami gyermek menhely június havi álladéka: az intézetben fiu 69, leány 56, összesen 125. Külső ápolásban 409 fiu, 432 leány összesen 841.

Dr. Purgly Sándor bizottsági tag a tiszti főorvos azon indítványát, hogy a fürdő vendégek egészségügyi vizsgálat alá vésessenek, nem tartja a fürdővendégek irányában tartózkodó előzékenységgel összeegyeztethetőnek, s ezen formájában nem teszi magáéva s s kéri azt mellőzni.

A közigazgatási bizottság a tiszti főorvosnak ezen indítványát nem fogadta el.

Szalay Mátás főkapitány több kihágási ügyekben referált.

és szabadkai rajz szerepelnek. Valószínűleg alkalmas tanerő hiánya lett az oka, hogy a francia nyelv nincs a köv. tárgyak között. Ezt a kérdést jó lenne valamiképpen megoldani, mert igazán hálás feladat bármelyik nyugateurópai nyelvnek művelése is. A tanulók nyelvismerete ugyanis bámulatosan hiányos. 530 közül 16 tud németül, 18 szerb s 63 bunyevácul. Tenát 339 csakis magyarul beszél.

A tandij aránytalan felemelése s új gimnáziumok keletkezése megszüntették a vidéki tanulók Szabadkára való özönlését, úgy, hogy 530 tanuló közül csak 67 vidékivel találkozunk.

307 tanuló kapott jó magaviseleti jegyet, 208 szabályszerűt, 11 kevésbé szabályszerűt. A szabályszerű magaviseleti jegyek nagy száma akkor tölt el méltó aggodalommal bennünket, ha az adatokat egy hasonló népességű intézettel hasonlítjuk össze, a hol a szabályszerű magaviseleti jegy csak 14%-ot tesz ki, mi Szabadkán a 39%-ot is meghaladja.

A kitüntetett tanulók díszes sora s a jövő tanévi könyvek, utasítások zárják be az *Értesítő*. Elismerés illeti meg a tanári kar fáradságos munkásságáért. Reméljük, hogy néhány pontban sikerül a jövőben elérni azt az ideális állapotot, amelyet méltán elvárhatunk legelső kultúrtenyezőnkől Szabadkán, a főgimnáziumtól.

K.

Dr. Purgly Sándor bizottsági tag azon kérdést intézi a főkapitányhoz, hogy miért engedte meg, hogy az ő háza előtt külföldi ugynevezett »ringlspielek-nek, hajóhintásnak és egyéb ilyen krajcáros komédiásoknak két hónapra keresztül a tartozkodást. Vagy talán kultur missiót teljesítenek ezek az idegen vállalkozók?

Szalay Mátás főkapitány azt válaszolja, hogy a szabályrendelet értelmében meg van engedve az ilyen vállalkozóknak a működésük az illetők magyar állampolgárok voltak. Egyébként intézkedni fog, hogy jövőre más utóak is részesüljenek ez — élvezetekben. (Nagyderűltég).

Hegedüs János adóügyi tanácsnok javaslata alapján a közigazgatási bizottság kimondotta, hogy ha elemi kár címén az állami egyenes adó leiratott a pótdó és utadó is leirandó.

Popp György kir. pénzügyigazgató jelentése szerint az adókövetés a hadmentességi és fegyveradó kivételével megtörtént és a felszólamlási bizottság is július 25-én megkezdte a működését. Egyben jelenti, hogy a kir. pénzügyigazgatóság ezeltől másfélével az adóbehajtások lanyhasága miatt Hegedüs János adóügyi tanácsnok ellen elrendelt vagyoni felelősséget megszüntette, az idegen adóvégrehajtókat visszarendelte, mert nem tartja a város méltóságával összeegyeztethetőnek, hogy idegen hadsereg végezze az adóvégrehajtásokat. Végül bejelenti, hogy üdvös ujtást vett foganatba, ezentúl a végrehajtást szenvedők könnyebbésségére mindig szem előtt lesz tartva, hogy az illetők mikor fizethetnek legkönnyebben. (A bizottsági tagok lelkesen megüljenezték a pénzügyigazgatót).

Gräff Nikász kir. tanfelügyelő jelenti, hogy a múlt hónapban meglátogatta az I. és IV. körű trachomás iskolákat és örömmel tapasztalta, hogy a gyermekek szemei javultak.

Sztankovits György kir. főmérnök bejelenti, hogy a kereskedelmi miniszter az egész éjjeli telefon és táviró szolgálat teljesítését a szabadkai első számú postahivatalnál elrendelte. — Tudomásul vétetett.

Dr. Purgly Sándor bizottsági tag említést tesz arról, hogy a szabadka-óbecsei helyiördekű vasúti vonalon Szabadkáról Vörösegyszálig nem adnak ki menetértéti (retour) jegyeket de Vörösegyszáligról Szabadkára és vissza igen is adnak. Intézkedést kér ezen ügyben.

A közigazgatási bizottság a kereskedelmi miniszteriumhoz ezen ügyben felterjesztést fog intézni.

Dr. Papp Sándor kir. alügyész jelentése szerint a szabadkai kir. törvényszéki fogházban június havában a rend és tisztaság kello, a felügyelet és biztonság kifogástalan volt, szökési eset nem fordult elő, a rabkórházba egy elítelt sem vötetett fel. Fennjáró beteg 9 elítelt van. Június 1-én a letartóztatottak létszáma 96 volt, a hó folyamán bejött 85, eltávozott 100, maradt június végével 81 fogoly. Az aránylag hosszabb időre elítelt férfiak közül a kosárfonási iparágánál 15 egyén munkájának tiszta jövedelme június hónapban összesen 58 kor. 90 fil. volt, melyből a munkások jutalmul egy harmadot kapnak, két harmad pedig az államkincstár javára esik. Rabélemezésre június hónapban kifizettetett 696 kor. 72 fil. Az elítelt iskola látogatóknak a létszáma 15 férfi fogoly.

Éberhardt József törvényhatósági m. kir. állatorvos jelentése szerint a fertőző állati betegségek közül a IV. és VII. állat-egészségügyi kerületben sertésvész, az V-ben

sertésorlánc lépett fel. — A közvágóhídon június hóban közfogyasztás céljából levágott 228 drb. szarvasmarha, 4 növendék marha, 280 borjú, 2 bivaly, 2189 juh, 25 bárány és 430 sertést. A város területén levő marharakodó állomásokon elszállítás céljából megvizsgáltatott 241 szarvasmarha, 638 ló és 2368 sertés.

Több tárgy nem lévén az ülés feloszlott.

Az országgyűlés feloszlása.

Lapunk zártakor — telefon útján — a következő teljesen megbízható hírt vésztük: Az országgyűlést az 1904. évi költségvetés letárgyalása után feloszlatták s össze az új képviselő választásokat elrendelik. Oka az, hogy a sok különféle elemből összehozott szabadelpárt megbizhatatlannak bizonyul. A véderő javaslat és a gazdasági kérdések kezelését vitelére a szabadelpárt nem alkalmas. — A Bánffy-párt ma, vasárnap tartja a fővárosban alakuló gyűlését és azon megválasztja a választást intéző végrehajtó bizottságot. A Bánffy-párt elnöke báró Wesselényi Miklós les, alelnökei gróf Dégenfeld Miklós (gróf Tisza István miniszterelnök nagybátyja) és Óváry Ferencz orszg. képviselők lesznek.

A szabadkai mentőosztály.

A szabadkai önkéntes tűzoltó testület mentőosztálya — mint már közöltük — nyolc évi fennállása alatt az 5000-dik mentést, 1904. év, június hó 20-án ünnepelték meg. Ez idő alatt olyan tökélyre tett szert a szabadkai mentőosztály, hogy a fővárosi mentőegyesület után legelső az országban. A Budapestten megjelenő »Mentők Lapja«, f. év július 10-én megjelent számában a következőképen emlékezik meg a szabadkai derék mentőosztályunkról:

»A szabadkai mentők június hó 20-án tevékenységük jubileumát ülték, mert ezen a napon vonultak ki az 5000-ik esethez, ami tekintettel arra, hogy a mentőosztály 1896-ban kezdte meg áldásdus működését, igen nagy szám, s fényes bizonyága annak, hogy a szabadkai közönség minden esetben nagy bizalommal fordult a mentőkhöz. Mi is megragadjuk az alkalmat, hogy a szabadkai derék társainknak őszinte bajtársi szívvél kívánjunk minden jót, haladást a szépen megkezdett uton. Hogy a jeles mentőosztály a működésére visszatekintsünk, elmondjuk annak rövid történetét. A mentő osziály a Vermes Béla és Vencel Lajos által vezetett tűzoltó-testület kitűnő legénységéből szerveztetett, amelynek első kiképzését dr. Kovách Aladár, a budapesti mentők főorvosa vezette. Utánna a mentési munkálatok vezetését s a további kiképzést dr. Barta Antal testületi orvos és mentőparancsnok végzi a mai napig. Működésük első évben 20, 1897-ben 277, 1898-ban 375 eset, 1899-ben 761, 1900-ban 580, 1901-ben 740, 1902-ben 809, 1903-ban 913 és 1904-ben eddig 525 eset összesen pedig a mai napig 5000 esetjük volt.

A mentőosztály saját helyiségeiben állandó őrséget tart, s több új szerkezetű beteg kocsival, egy Vencel-féle hullaszállító kocsival, 24 hordágygyal, s több rendbeli szükséges mentőszerekkel Szabadka város és közönségének áldozatkészségéből bőségesen el van látva. Maga a mentőcsapat 20 főből áll, a csapatoknak dr. Barta Antal kívül buzdítója és tulajdonképeni lelke, Vencel Lajos

parancsnok, akit mint kitűnő tűzoltót, nagy szervezőt és jó mentőt az ország minden szakembere jól ismer. Vencel Lajost néhány év előtt a »Budapesti Önkéntes Mentő Egyesület« is vas éremmel tüntette ki. Többrendbeli találmányát, mint a hullaszállító kocsit, különösen a Vencel-féle kiemelő készüléket országszerte jól ismerik és használják. Ez utóbbi készülék igen alkalmas beteg vagy sérült egyéneknek a mélységből, pl. kutból való kimentésére. Őszintén kívánjuk, hogy a szabadkaiak minden tekintetben jeles példáját szívesen kövessék az országban fennálló többi mentőosztályok is.

Helyi és vidéki hírek.

— **Vidéki polgármesterek Tiszánál.** A vidéki polgármesterek f. hó 14-én, csütörtökön d. e. tisztelegtek a képviselőházban gróf Tisza István miniszterelnöknél. A küldöttséget Brolly Tivadar pozsonyi polgármester vezette s üdvözlő szavaira gróf Tisza István kijelentette, hogy nála jobban senki sincsen áthatva azon érdekek jelentőségéről, a melyeknek kielégítése a városok fejlesztésének főfeltételei. Egyben megígérte a miniszterelnök, hogy mihelyt alkalma lesz, tüzetesen fog a városok kérelmével foglalkozni s e tekintetben elsősorban a polgármesterek közreműködésére számít. A küldöttségben résztvettek: Institorisz Kálmán (Arad), dr. Hegedüs Aladár (Baja), Juhász Mihály (Hmvasárhely), dr. Szalay Lajos (Ujvidék), Majorossy Imre (Pécs), Szitnyay József (Selmecbánya), Brolly Tivadar (Pozsony), Münsner Tivadar (Kassa), Lázár György (Szeged), Gáll Gyula (Komárom), Koszirovits Jován (Versec), Zekhmeister Károly (Győr), Rimler Károly (Nagyvárad), Svacsina Géza (Kolossvár), Matanovits Adolf (Pancova), Haukz Imre (Zombor), dr. Biró Károly (Szabadka), Tópler Kálmán (Sopron), Bernáth György (Marosvásárhely), Bagi László (Kecskemét), Kovács József (Debrecen).

— **A kalocsai érsek betegsége.** Császká György érsek állapotáról az utóbbi napokban aggasztó hírek érkeztek a fővárosból. Mint bennünket értesítenek a nagy beteg érsek állapotában javulás állott be. Budai lakásáról naponként hosszabb sőt kirándulást tesz kocsin. Szent miséjét is a reggeli órákban a szokott pontossággal végzi. Téves tehát az a hír, hogy az érsek egészségi állapotában az utóbbi napok alatt oly fordulat állt volna be, mely aggodalomra szolgált okot. Az érsek állapota kielégítő, aggodalomra ok nincs.

— **A bírák létszámának szaporítása.** Az igazságügyi miniszter az 1904. évi költségvetésben 163.717 koronával többet kér a személyi járandóságok fedezésére. E többletre a megokolás szerint azért van szükség, mert az ítélőtáblai címmel és jelleggel felruházott bírák létszámában 13 bírónak nyílik meg igénye az 1891. XVII. tc. 31. §-ában körülírt tízedéves korpótlékra (fejenként 500 korona). A bírói állások számát tizenkettővel gyarapítják, főleg azért, mert a törvényszékeknek alkalmazott albiró a bírói szervezeti törvénynek értelmében a fegyelmi esküdt-bírói és felelviteli tanácsokban részt nem vehet és így a törvényszéki bírót nem pótolhatja. Emelik a jegyzői létszámot is. E célból 40 új jegyzői állást létesítenek, ellenben megszüntetnek 47 aljegyzői állást. Így tehát tulajdonképpen a létszám emelkedik és pedig nyolccal. És ez azért szükséges, mert

a miniszter jövő évben többjárásbírótságot te-lekkönyvi hatáskörrel fog felruházni.

— **A burok koronázatlan királya meghalt.** Krüger Pál, a délafrakai köztársaság volt elnöke a transzváli bur hős, aki egy esztendőnél hosszabb idő óta, mint hazátlan bujdósó bolyongott Európában, f. hó 14-én Clarensban (Svájc), 79. évében meghalt. Meghalt ezer-ezer mértőföldnyire távol attól a földtől, melyet a hazájának nevezett egykor s ahonnan elűzte őt az angol. Krüger utolsó óráiban azt kérte környezetétől, hogy holttestét Transzváliban neje mellé temessék el.

— **A tanítónők továbbképző tanfolyama.** A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter által a f. évi július 11-30-ika közt a szabadkai állami nőtanítóképzőszékben rendezendő továbbképző tanítónő tanfolyamot f. hó 11-én, hétfőn d. e. 9 órakor szép beszéddel nyitotta meg Gráff Nikász kir. tanfelügyelő, s indítványára táviratilag üdvözölték a kultuszminisztert. A megnyitáson megjelentek: Schmausz Endre főispán, dr. Biró Károly polgármester, Pertich Mihály nyug. árvaszéki elnök, Meznertis Ferencz népiskolai felügyelő igazgató, Schwerer Ferencz kórházi lelkész s még többen. Az előadások sorozatát dr. Veszelyné Balajthy Ilona, az intézet igazgatója nyitotta meg, akit a miniszter a tanfolyam vezetésével bizott meg, a tanfolyamon 50 tanítónő vesz részt.

— **Számonkérőszék.** Schmausz Endre főispán elnöklete alatt, f. hó 14 és 15-én számonkérőszék tartatott. Az összes városi hivatalok működése tüzetesen meglelt vizsgálva s örömmel közölhetjük, hogy minde-nütt a legnagyobb rend és munkáság konstataitott. Gratulálunk!

— **Ipariskolai választások.** A szabadkai iparostanonciskola tanítótestületének a mandatum, a mely három évre szól, a jelen tanév végén lejárt. Az újválatások ma, vasárnap d. u. 4 órakor fognak megejteni Gráff Nikász kir. tanfelügyelő elnöklete alatt az iparostestület helyiségében. Egy igazgató, 12 közismereti tanító és 6 rajztanító kerül választás alá.

— **Jótevény ebéd a szegények házában.** Ó Felsége a király születése napján augusztus 18-án, a bajsai Vojnich-család, mint minden évben, úgy az idén is, a szegények házában levő szegények részére jóízű magyaros ebédet ad, melyhez hozzá járultak: özv. Vojnich Lukácsné 10 kor. özv. Vojnich Jakabné 10 kor. id. Vojnich Sándor 10 kor. Vojnich Simonné 6 kor. dr. Antunovich Józsefné Vojnich Ilona, özv. Vojnich Lajosné és Vojnich Istvánné Vermes Erzszi 4-4 koronával.

— **Érdekes keresztelő.** Dr. Tóth Kálmán budapesti ügyvéd felesége, Czorda Janka, aki a most elhunyt Czorda Bódog városunk nagyfiának a leánya, midőn édes atyja elhunytától a szomorú hírt vette, palicsi vil-lájukban a hol most időzik — egy erőteljes egészséges fiúnak adott életet. A kis ujszülött fiú keresztelője ma, vasárnap d. e. 10 órakor menend végbe a szabadkai ref. egyház templomában. A kis fiút Jenő névre keresztelik. A kereszt szülők: id. Gálfy György gyógyszerész (az elhunyt nagyfőnyok unoka testvére) és neje Birkáss Anna urnó lesznek. Szívvel kívánjuk és óhajtuk, hogy városunk nagyfiának itt született unokája: méltó utódja legyen a nagyatyának.

— **Sport.** A »Szabadkai Sport Egylet« football osztálya, f. évi július hó 24-én átrándul Bajára revancs mérkőzésre, ahol többrendbeli versenyeket is fog rendezni.

— **Rendkívül vármegyei közgyűlés.** Bács Bogromegye törvényhatósági bizottsága, több sürgős ügy lefolytatása végett, f. hó 19-én, kedden d. e. 9 órakor rendkívüli közgyűlést tart.

— **Tánomulatság a városligetben.** A szabadkai ipartestületi dalárda által mult vasárnap este a városligetben rendezett zártkörű tánomulatság igen szépen sikerült. A zenét Boross Józsa zenekara szolgáltatta. A tánomulatságon a többek közt ott voltak: dr. Mukits Simon ország. képviselő, id. Gálfy György gyógyszerész, Pausits János ipartestületi elnök, dr. Reisner Lajos ügyvéd s még többen. Az egyes táncok között a dalárda Lányi Ernőtől magyar népdalokat énekelt. A sikerült tánomulatság — melyen igen sokan vettek részt — hajnalig tartott.

— **Templom ujjá építése.** A bácsalmási rom. kath. templom észbeni ujjáépítésénél szükséges alábbi munkák biztosítására f. év július 27-én d. e. 10 órakor a bácsalmási plébánia hivatalnál szó és írásbeli versenytárgyalás fog tartani. A kiadása kerülő munkák és azok költségelirányzatai a következők:

1. kőműves 4142 kor. 55 fillér.
2. Rabitz 6891 kor. 96 fillér.
3. ács 6215 kor. 80 fillér.
4. bádogos 522 kor. 05 fillér.
5. palafedő 3963 kor. 48 fillér.
6. cementburkoló 2241 kor. 41 fillér.

Ezen munkálatok együttesen és külön-külön is vállalatba adhatók. Az írásbeli ajánlatok 5% bányapénz kapcsán nyújtandók be. Ugyanezen időben elárvereztetik a bontásból visszanyerendő anyag is. A terv, költségvetés és feltételek a plébániai hivatalnál tekinthetők meg.

— **Anna-bál Falloson.** A palicsi Anna-bál az idén Anna napját megelőző szombaton, f. hó 23-án lesz megtartva. Erre a bálra a palicsi zenekar — Bodrics Miska rendezése mellett — nagy előkészülete tesz.

— **Uj hitoktató.** Katona István ujvidéki káplán, mint értesülünk, Benedek Elek, az elhunyt szabadkai főgym. segédhittanár állására, a kalocsai érseki hivatal részéről kineveztetett.

— **A házalás rendezése.** Régi kívánságot igyekszik kielégíteni a kereskedelemügyi miniszter azzal az intézkedéssel, hogy rendezze a házalás ügyét. Nemsoká az iparosoknak, hanem a kereskedőknek is régi panasza, hogy a házalás rendkívül károsítja őket, mert ma már nemcsak falvakban, hanem olyan helyeken is folyik a kész iparcikkal való házalás, ahol rendes kereskedések fedeznék a szükségletet. A kereskedelemügyi ministeriumban most folyik az anyaggyűjtés és valószínű, hogy a minister a házalási ügy rendezésére nézve rövidesen tárgyalásokba kezd Ausztriával. Ez ügyvel kapcsolatban kívánják rendezni a nyílt piacon való árulás ügyét is, mely szintén nagy károkat okoz a kereskedőknek és iparosoknak.

— **Halárusítás Falloson.** A palicsi fürdőidény alatt minden pénteken reggel halpiac lesz és pedig a férfi uszoda mellett. Ezt az újítást a palicsi nyaralók kényelmére hozták be. Az első pénteki halpiac, f. hó 15-én tartott meg.

— **Egy elvetemült anyagyilkos.** Mészáros József 21 éves szabadkai suhanc csütörtökön éjjel édes anyját, aki zöldség elárulásból tartotta fenn magát, három baltavetésével a lakásán (VI. kör Kovács utcában) agyonütötte. Az elvetemült fiu csütörtökön d. e. 5 frtot lopott az édes anyja pénzes fiokjából, s ezzel az összeggel elment mulatni. Mulatott tamburások mellett késő estig. Ekkor már pénze elfogyott tehát haza ballagott és anyjától pénzt követelt. De édes anyja nem adott. Erre aztán a gonoszlelkű fiu felkapta a konyhában levő baltát és három alapos ütéssel agyonütötte az édes anyját. A fiu édes atyja, Mészáros György gépész, kint csépelet Vendel György gépén a palicsi tanyán s csak pénteken délfel vette a hirt, hogy a feleségét fia agyonütötte. A kegyetlen fiu elvetemedett gonoszságát jellemzi különösen az, hogyan találta meg a rendőrség az édes anyja holteit. A halott fel volt öltöztetve, s az ágyba fektetve. Az asztalon a feszület mellett gyertya égett. A rendőrség a fiut letartoztatta s vállatára fogta, aki eleinte tagadásban volt, de csakhamar beismerte véres tetteit. A gonoszlelkű fiut a rendőrség átadta a kir. ügyészségnek.

A »Zenélő Magyarország« zongora-és hegedűzeneműfolyóirat most megjelent 14 füzeté a következő szép zeneműjónyságokat közli: I. »Hortobágyi csárdás« két magyar dalból. »Huzdrá cigány az angyalát« és »Kinyitott az erdőn a vadrózsza« Márthon Gézá-tól. II. »Egy fénykép meséje«. Vigdal. Dr. Schwimmer Auréltól. A »Zenélő Magyarország«-ra előlehet fizetni Klökner Ede zeneműkiadóhivatalában, Budapest VIII. József-körút 22-24, hol egyuttal minden nyomtatásban megjelent zenemű, a legelőszörban megszereshető.

— **Gabona-áraink.** Legutóbbi július 15-én tartott, pénteki hetivásárunkon a következő gabona árakat jegyezték méter mázsánként:

Ó-Buza — — —	8 frt 40 kr.	8 frt 60 kr.
Uj-Buza — — —	8 frt 30 kr.	8 frt 50 kr.
Rozs — — —	— frt — kr.	6 frt 20 kr.
Árpa — — —	5 frt 80 kr.	6 frt — kr.
Zab — — —	5 frt 30 kr.	5 frt 40 kr.
Kukorica — — —	5 frt 10 kr.	5 frt 30 kr.

— **Tisztelettel felkérjük azon tisztelt előfizetőinket, akik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, hogy kiadóhivatalunkhoz (Bem-utca 161. szám a. I. kör) tartozásukat beküldeni sziveskedjenek, miután — rendelkezési tőkénk nincs — nekünk is kötelezettségeink vannak. Vidéki előfizetőink legkönnyebben postautalvánnyal eszközölhetik.**

Felelős szerkesztő: **STOOZEK KÁROLY.**

Nedves falak szárazzá tétele.

Nedves falak szárazzá tétele természetes aszfalttal. Csakis ezzel a módszerrel menthetjük meg lakásunkat a nedvesség okozta fülledt, rosz és az egészségre felette ártalmas levegőtől.

Megbízásokat elfogad és pontosan teljesít: **Karsai Bertalan** a „Magyar Aszfalt Társaság“ képviselője Szabadkán. Telefon 231.

Menetrend

Szabadkáról induló és érkező vonatokról
1904. május 1-től.

Szabadka—Bpest között:

Indul 909. sz. szem. vonat reggel 5.05 Szabadkáról			
> 903. gyors	> d. e. 9.46	>	
> 905. szem.	> d. u. 1.56	>	
> 907. szem.	> esti 11.50	>	
> 901. expr.	> esti 7.32	>	
> 911. gyors.	> esti 6.05	>	

Bpest—Szabadka közt:

Érkezik 910. sz. szem. vonat este 7.57 Budapestről			
> 902. > expr.	> éjjel 2.44	>	
> 906. > szem.	> d. u. 12.33	>	
> 904. > gyors	> > 5.47	>	
> 908. > szem.	> reggel 4.05	>	
> 912. > gyors	> d. e. 10.11	>	

Tisztelettel van szerencsém a n. é. közönség tudomására juttatni, hogy helyben egy

Cserépkályhagyárat üzembe vettem.

Anyagi áldozatot nem kimélve csak az a főterekvésem, hogy gyártmányaimat a kor igényeinek megfelelően előállíthassam.

Több évi bel és külföldi specialis gyárakban gyűjtött szak-képzettségem folytán előállított díszes mintázatú cserépkályhákat u. m. ereme drapp, majelika rózsá, újkék, szürke almazöld, sötét zöld, barna, világosbarna stb. minden nagyságban és díszes kivitelben, melyek már az első megtekintésnél is meglepik a vevőt különösen amikor még verseny képesek is. Készíték takaréktűzhelyeket is díszes kivitelben és különféle színek és nagyságban.

Elvém az, hogy csak a honunkban létező legjobb tűzbiztos agyagból állított elő cserépkályháimat a vevőim pontos és gyors kiszolgáltatása mellett az árak árai is versenyképesek legyenek, hasonlóan javításait és tisztításait szolidan és pontosan a legjutányosabb árban eszközölöm. Készíték különféle díszes mintázatú virággy cserépeket, kívánatra mázolvá is.

Remélem, hogy a n. é. közönség sem mulasztja el az alkalmat ezen honi-ipar támogatását és szives lesz becses megren deléseivel engem megtisztelni. Mintákkal és költségvetéssel ki vánatra szivesen szolgálak.

Midőn még ujlag a n. é. közönség becses támogatását és bizalmát kérve, biztosítom egyszersmint a gyors és pontos kiszol galásról s maradok magamat b. jóindulatjukba ajánlvá.

Kitűnő tisztelettel:

Majláth Mátyás Gergely-fi
cserépkályha készítő.

Gyáram és raktáram Szabadka II. kör László-utca 387. sz. Gázgyárral szemben a volt Kauczyk-féle házban van.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközölöm.